

6 2024

Ročník XXX

Vydáva
Slovenská advokátska komora
Kolárska 6, 813 42 Bratislava
www.sak.sk

NEPREHLIADNITE!

**POVINNÉ PLATBY
ADVOKÁTOV**

**Drogová politika
na Slovensku**
po novele č. 40/2024 Z. z.

**Určovanie výšky
náhrady za stratu času
advokáta**

**Arbitrážne a disciplinárne
aspekty vylúčenia
právneho zástupcu
v rozhodcovskom konaní**

bulletin slovenskej advokácie

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

PF 2025

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 6, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

prof. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števec, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Uzávierka odbornej časti: 3. 11. 2024

Uzávierka redakčnej časti: 6. 12. 2024

Číslo bolo zverejnené 10. 12. 2024

PF 2025

Šťastné a pokojné Vianoce
a v novom roku 2025 pohodu a zdravie
želá redakcia Bulletinu.

bulletin slovenskej advokácie 6/2024

Obsah

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Každý občiansky zákonník by mal spoločnosť do istej miery aj vychovávať
prof. JUDr. Marek Števec, DrSc.

DISKUSIA

- 6 Trovy konania o sťažnosti podľa Civilného sporového poriadku
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 8 Povinné platby advokátov

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Drogová politika na Slovensku po novele č. 40/2024 Z. z.
JUDr. Karin Vrtíková, PhD.
- 23 Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta
(1. časť)
doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.
- 30 Arbitrážne a disciplinárne aspekty
vylúčenia právneho zástupcu v rozhodcovskom konaní
JUDr. Peter Štrpka, PhD.,
Mgr. Lukáš Štefánik, LL.M., FCI Arb
Mgr. Milan Béreš

JUDIKATÚRA

- 37 Zohľadnenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu pri rozhodovaní
o výške trov konania v prípade zastupovania viacerých účastníkov
- 39 Autonómia vôle pacienta
pri poskytnutí neodkladnej zdravotnej starostlivosti
- 41 Ochrana dôvernosti komunikácie
sa vzťahuje na všetky oblasti práva – aj na daňové poradenstvo

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Správy a udalosti
- 48 Zo zasadnutí Predsedníctva SAK
- 49 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 51 Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2025
- 52 Povinnosti advokáta pri prevode obchodného podielu
v spoločnosti vykonávajúcej advokáciu

ZAHRANIČIE

- 54 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta
- 56 Young European Lawyers Project 2025 (Pozvánka)
- 57 Medzinárodný seminár ERA o antidiskriminačnom práve
- 58 Advokáti z troch susediacich krajín diskutovali v Brne
- 60 Európsky deň advokátov – 25. október 2024

ZAUJÍMAVOSTI

- 62 Pocta prof. JUDr. Jánovi Lazarovi, DrSc.

LITERATÚRA

- 63 Svěřenské fondy pro praxi
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.
- 65 Umelecké prostriedky v slávnych obhajobných rečiach
Michala Mudroňa (1. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta

1. časť

doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.

Otázka náhrady za stratu času patrí pravdepodobne medzi bežné záležitosti každého advokáta pri výkone advokátskeho povolania. Je už tradične ustálené, že na túto náhradu má advokát nárok vzhľadom na stratu príležitostí na prácu na právnych kauzách alebo na získavanie nových klientov v dôsledku času stráveného cestovaním, ktoré samo osebe nie je považované za priamu prácu na právnom prípade s nárokom na odmenu za ňu. Autor článku sa zaoberá spôsobmi určovania výšky tejto náhrady, pričom poukazuje na to, že v praxi čoraz častejšie dochádza k spájaniu času stráveného cestou do miesta úkonu právnej služby s časom stráveným cestou z tohto miesta, čo má v mnohých prípadoch za následok priznanie náhrady za stratu času v nižšom rozsahu, ako pri vyčíslení tejto náhrady samostatne za obe cesty. Autor článku predkladá analýzu existujúcej právnej úpravy a poskytuje podrobné argumenty pre posúdenie správnosti oboch vyššie uvedených spôsobov určovania výšky náhrady za stratu času advokáta.

Úvod

Náhrada za stratu času je inštitút aplikovaný v našom právnom systéme vo viacerých kontextoch a vo vzťahu k niekoľkým kategóriám osôb. Jedným z najtypickejších priestorov jeho využívania v praxi je výkon advokátskeho povolania. Právny základ náhrady za stratu času advokáta je obsiahnutý v § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o advokácii“), podľa ktorého má advokát popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov a na náhradu za stratu času. Zákon o advokácii stratu času advokáta nevy vymedzuje legálnou definíciou a ani ju bližšie nešpecifikuje. Tento pojem môže evokovať pomerne široký rozsah v zmysle úbytku či premeškania času, ktorý má byť nahradený, bez ohľadu na dôvod či príčinu daného zmenšenia času advokáta. Daný pojem však nemá takýto extenzívny záber. Podľa § 83 Zákona o advokácii podrobne o podmienkach na určenie vyššie uvedených náhrad ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Týmto predpisom je vyhláška č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“), ktorá v § 17 ods. 1 určuje, že pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo

Doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.,
absolvent Právnickej fakulty Univerzity Mateja
Bela v Banskej Bystrici (2004). Je advokát

a aktuálne pôsobí ako
vysokoškolský učiteľ
na Fakulte politických
vied a medzinárodných
vzťahov Univerzity
Mateja Bela v Banskej
Bystrici.

výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu. Týmto ustanovením je vymedzený dôvod, pri ktorom vzniká advokátovi nárok na náhradu za stratu času. Je ním výlučne iba cestovanie advokáta z miesta sídla advokáta do miesta vykonania úkonu právnej služby a späť. Iné dôvody úbytku času na strane advokáta sú ponechané bokom (napr. po dobu šiestich mesiacov od účinnosti Vyhlášky existovala možnosť priznávať túto náhradu v dôsledku meškania pojednávania súdu alebo iného orgánu z dôvodov, ktoré nie sú na strane advokáta alebo jeho klienta).¹

Hoci o nárokoch advokátov na náhradu za stratu času rozhodujú súdy a iné štátne orgány pomerne často, aplikačná prax i judikatúra zaznamenali len nemnoho prípadov, kedy došlo k hlbšej analýze a skúmaniu obsahu a významu právnej úpravy tejto náhrady. K týmto prípadom možno zaradiť otázku priznania náhrady za stratu času advokátovi so sídlom v inom meste, ako je mesto s miestom vykonania úkonu právnej služby alebo otázku priznania náhrady za stratu času, ktorý bol strávený cestovaním advokátskeho koncipienta ako zamestnanca advokáta nárokujúceho si túto náhradu. V prvom prípade šlo o to, že „postup súdu smerujúci k tomu, že z nákladov na právne zastúpenie dochádza k vylúčeniu náhrad cestovného a náhrad za stratu času (v tomto prípade uplatňovaných v súvislosti s účasťou na pojednávaniach súdu) len preto, že sídlo advokátskej kancelárie sa nenachádza v obvode (okrese) sídla konajúceho súdu alebo bydliska účastníka konania, nezodpovedá sledovanému cieľu, tak ako to má na mysli § 142 až § 150 O. s. p.“² Obdobne rozhodol aj Ústavný súd Slovenskej republiky keď vyslovil právny názor, že „v tom, že sťažovateľ si zvolil advokáta z vedľajšieho okresného mesta, nemožno identifikovať to, že by pri tomto rozhodnutí konal neúčelne alebo nehospodárne...“³ čo znamená, že nárok na náhradu za stratu času má aj advokát so sídlom v inom meste, ako je miesto sídla okresného súdu, na ktorom sa koná.⁴ V druhom prípade šlo o otázku, či náhrada za stratu času patrí výlučne za čas strávený cestovaním advokáta alebo sa táto náhrada vzťahuje aj na čas cestovania advokátskeho koncipienta. Túto otázku riešili všeobecné súdy nejednotne. Ústavný súd Slovenskej republiky k nej vyslovil právny názor, ktorý sa napokon jednotne presadil, že „zmyslom inštitútu náhrady za stratu času je advokátovi kompenzovať čas strávený cestovaním, ktorý by za iných okolností mohol využiť riadnym poskytovaním právnych služieb. Jej účelom je rovnako aj kompenzácia straty času počas trvania cesty do iného miesta a späť, v ktorom sa má konkrétny úkon právnej služby vykonať. Uvedené tak predstavuje náhradu za zameškaný časový úsek, počas ktorého by inak mohol advokát alebo jeho koncipient v mieste sídla výkonu advokátskej činnosti vykonávať za odmenu iné úkony právnych služieb.“⁵ V tomto článku bude uvažované iba o strate času advokáta, ale vzhľadom na citované súdne rozhodnutie treba konštatovať, že spôsoby určovania výšky náhrady za čas strávený cestovaním advokáta a jeho koncipienta sa navzájom nijako neodlišujú. A teda všetko, čo bude nižšie uvedené vo vzťahu k náhrade za stratu času advokáta, platí aj pre náhradu za čas strávený cestovaním advokátskeho koncipienta.

Predmetom tohto článku však nie sú vyššie uvedené otázky a ani širšie súvislosti inštitútu náhrady za stratu času advokáta, ale výlučne kvantifikovanie rozsahu náhrady za stratu času advokáta, inými slovami spôsob výpočtu výšky tejto náhrady. So zreteľom na vyššie uvedené znenie § 17 ods. 1 Vyhlášky, ktoré tvorí právny rámec určenia výšky náhrady za stratu času, sa na prvý pohľad javí, že ide o jednoduchú záležitosť. Aplikačná prax súdov a iných štátnych orgánov rozhodujúcich o náhrade za stratu času advokátov (napr. orgánov činných v trestnom konaní) sa však rozchádza. Prevažujúca prax advokátov vyčísľujúcich túto náhradu je pravdepodobne taká, že vychádza z toho, že cestovanie advokáta do miesta vykonania úkonu právnej služby konštituuje prvú cestu s jedným začiatkom trvania danej cesty a cestovanie advokáta z miesta vykonania úkonu právnej služby do jeho sídla tvorí druhú cestu s novým začiatkom trvania danej cesty späť. Pri rozhodovaní o uplatnených nárokoch advokátov na náhradu za stratu času súdy a iné príslušné orgány uvedený prístup advokátov buď akceptujú alebo sa od neho odkláňajú, a to tak, že čas strávený cestovaním do miesta úkonu právnej služby a z tohto miesta spočítavajú do jednej cesty s jedným časovým začiatkom, čo môže mať v závislosti od dĺžky trvania cestovania advokáta za následok korekciu rozsahu advokátom uplatnenej náhrady za stratu jeho času, a to ako bude vysvetlené nižšie, vďaka v jeho neprospech.

V odbornej literatúre, či už knižnej alebo časopiseckej, niet žiadneho diela venovaného úvahám o spôsobe určenia výšky náhrady za stratu času advokáta. K tejto téme sa nenachádzajú

1 K tomu pozri bližšie znenie § 17 ods. 3 Vyhlášky a dôvodová správa k vyhláške č. 279/2005 Z. z., ktorou bol § 17 ods. 3 zrušený s účinnosťou od 1. 7. 2005 s odôvodnením, že prenesenie zodpovednosti za meškание súdov a iných orgánov na klientov v podobe ich povinnosti platiť advokátom náhradu za stratu času je v rozpore s dobrými mravmi a predstavuje to nenáležitú výhodu pre advokátov.

2 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 21/2009 z 9. 11. 2010; tiež pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 7/2008 z 3. 2. 2010.

3 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 225/2023-23 z 15. 6. 2023, s. 3.

4 Ústavný súd Slovenskej republiky ďalej na tom istom mieste doplnil, že opačný prístup by znižoval mobilitu na trhu právnych služieb na okruh pár desiatok kilometrov od miest sídel okresných súdov, čo by bol nesprávny výklad § 251 CSP vo vzťahu k odôvodnenosti a účelnosti vynaloženia výdavkov vzniknutých v súvislosti s uplatňovaním alebo bráňaním práva. Obdobne rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky aj vo svojom skoršom náleze sp. zn. I. ÚS 41/2021-62 z 19. 5. 2021.

5 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 60/2023-26 z 11. 5. 2023, s. 5.

6 MIČINSKÝ, L., ŠTRPKA, P.: Zákon o advokácii. Komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2022 a OLEJ, J., KEREČ-

MAN, P., KALATA, P. a kol.:
Zákon o advokácii. Komentár.
Bratislava : C. H. Beck, 2013.

7 FIAČAN, I., KEREČMAN, P., BARICOVÁ, J., HELLENBART, V.,
SEDLAČKO, F. a kol.: Vyhláška
o odmenách a náhradách
advokátov za poskytovanie
právnych služieb (advokátska
tarifa). Komentár. Bratislava :
C. H. Beck, 2015.

8 Môže dôjsť aj k situácii neuskutočnenia úkonu právnej služby, napr. z dôvodu zrušenia pojednávania na súde pre náhlu chorobu sudcu či z dôvodu neuskutočnenia výsluchu svedka v prípravnom konaní pre jeho neprítomnosť na výsluchu z dôvodu neospravedlneného a vopred neavizovaného nedostavenia sa naň.

žiadne bližšie informácie ani v obsahových komentároch k Zákonu o advokácii⁶ a ani v komentári k Vyhláške.⁷ Nami skúmaná otázka nebola podľa vyhľadávачa na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory námetom ani jedného príspevku v „stavovskom časopise“ Bulletin slovenskej advokácie.

Cieľom tohto článku je vyplniť existujúcu medzeru v domácej spisbe na túto tému a predložiť analýzu normatívneho obsahu § 17 ods. 1 Vyhlášky. Z uvedeného dôvodu tento článok skúma vyššie naznačené dva interpretačné a aplikačné prístupy k § 17 ods. 1 Vyhlášky a vymedzuje argumenty pre posúdenie, ktorý z nich je správnejší.

Aktuálna právna úprava náhrady za stratu času advokáta

S prihliadnutím na vymedzenie inštitútu náhrady za stratu času advokáta v slovenskom právnom poriadku je jediným východiskom akýchkoľvek úvah na túto tému výlučne len vyššie citovaný § 17 ods. 1 Vyhlášky. Zopakujeme, že podľa neho patrí advokátovi za čas cestovania do miesta úkonu právnej služby, ktoré nie je sídlom advokáta, a z neho, náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.

Z logiky veci je zrejmé, že ide o situácie, kedy advokát cestuje z miesta svojho sídla, t. j. zo sídla svojej advokátskej kancelárie (ďalej aj len „miesto A“), do miesta vykonania úkonu právnej služby, ktoré nie je sídlom advokáta (ďalej aj len „miesto B“), za účelom vykonania príslušného úkonu právnej služby a následne – spravidla po vykonaní úkonu právnej služby⁸ – cestuje späť (teda z miesta B do miesta A). Z uvedeného nepochybne vyplýva, že prvá cesta začne v nejakú konkrétnu hodinu a minútu konkrétneho dňa, mesiaca a roka a trvá určitý čas. Koniec predmetnej cesty, čo sa trvania týka, nastane v okamihu dorazenia advokáta do miesta vykonania úkonu právnej služby, čo sa môže stať v závislosti od vzdialenosti medzi miestom A a miestom B buď v rámci jednej polhodiny alebo po jej uplynutí, resp. po uplynutí viacerých polhodín.

V každom prípade platí, že výška náhrady za stratu času advokáta závisí od dvoch premenných:

- a) od výšky jednej šesťdesiatiny výpočtového základu, t. j. v zmysle § 1 ods. 3 Vyhlášky od výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ako je rok uskutočnenia cesty, za ktorú sa uplatňuje nárok na náhradu za stratu času,
- b) od dĺžky (množstva, rozsahu, trvania) času stráveného advokátom na ceste z miesta A do miesta B a späť, ktorý čas sa podľa § 17 ods. 1 Vyhlášky počíta v začatých polhodinách.

Prvou premennou sa v ďalšom texte tohto článku nebudeme zaoberať, keďže neprináša žiadne výkladové a ani aplikačné problémy. Určenie výšky jednej šesťdesiatiny výpočtového základu je v zásade jednoduchá matematická operácia, ktorá závisí výlučne od sumy priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorú pravidelne zisťuje a zverejňuje Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Druhá premenná a jej určovanie predstavuje ústredný bod tohto článku. Ako bolo naznačené v úvode, v tejto záležitosti existujú dva prístupy. Prvý prístup vychádza zo samostatného počítania času jednak pre cestu z miesta A do miesta B s určením počtu polhodín trvania tejto cesty a jednak pre spätnú cestu z miesta B do miesta A s osobitným určením počtu polhodín trvania tejto spätnocestnej cesty. Tento prístup pracuje s dvoma cestami a dvoma časovými úsekmi strávenými počas nich, ktorých samostatné trvania v polhodinách pre cestu tam a pre cestu späť sa spočítajú do jednej náhrady, prípadne budú vyčíslené osobitne pre každú z ciest zvlášť. Druhý prístup je založený na spočítaní času trvania cesty z miesta A do miesta B s časom trvania spätnocestnej cesty z miesta B do miesta A do jedného časového úseku a následným stanovením spoločného počtu polhodín trvania tejto spoločnej cesty tam a späť.

Oba prístupy možno ozrejmiť na modelových cestách pri rôznych trvaniach. Pre jednoduchšie uvažovanie majme za to, že cesta smerom tam a cesta smerom späť trvajú zhodný

čas. V prípade, že cesta medzi miestom A a miestom B trvá presne polhodinu alebo presne nejaký počet polhodín alebo časový úsek končiaci v druhej štvrthodine príslušnej poslednej polhodiny cesty (napr. v prípade, ak cesta trvá dlhšie ako jednu polhodinu), je kvantifikovanie náhrady za stratu času rovnaké pri oboch prístupoch.

Avšak v prípade, že cesta medzi miestom A a miestom B trvá časový úsek končiaci v prvej polovici prvej alebo príslušnej poslednej polhodiny (napr., ak cesta trvá 1 až 15 minút, resp. 31 až 45 minút, 61 až 75 minút, atď.), je kvantifikovanie náhrady za stratu času pri vyššie uvedených dvoch prístupoch odlišné. Dôvodom je skutočnosť, že ak cesty jedným smerom majú trvanie v rámci uvedených časových intervalov, potom pri ich sčítaní do jedného spoločného časového úseku v rámci druhého prístupu dochádza k „strate“ jednej polhodiny pri porovnaní s prvým prístupom. Deje sa to preto, že dve štvrt hodiny alebo intervaly kratšie ako štvrt hodiny sú v súčte vždy najviac iba jednou polhodinou. Výsledkom je, že pri druhom prístupe je počet polhodín vždy nižší o jednu polhodinu pri vyúčtovaní náhrady za stratu času za cestovanie vo vzťahu k jednému konkrétnemu úkonu právnej služby.

Existujúca judikatúra vo veci určovania výšky náhrady za stratu času advokáta

Z advokátskej praxe autora a iných aj služobne podstatne starších advokátov, ktorých autor pozná, vyplýva, že počas dlhého obdobia existencie § 17 ods. 1 Vyhlášky v našom právnom poriadku dochádzalo pri rozhodovaní o náhrade za stratu času advokátov v podstate konzistentne k aplikácii prvého prístupu, t. j. k samostatnému počítaniu polhodín pri ceste do miesta realizácie úkonu právnej služby a z tohto miesta späť do sídla advokáta. Takto postupovali nielen súdy, ale aj iné štátne orgány, a to nielen vo veciach civilných, ale aj trestných pri rozhodovaní o trovách povinnej obhajoby.

Situácia sa však zmenila a podľa poznatkov autora najmä súdy rozhodujú v skúmanej otázke nielen podľa prvého prístupu založeného na oddelených cestách tam a späť, ale čoraz častejšie aj podľa druhého prístupu so spojením cesty tam a cesty späť do jednej cesty. Asi je nemožné identifikovať prvé rozhodnutie nejakého štátneho orgánu, kedy došlo k použitiu tohto druhého prístupu pri kvantifikovaní náhrady za stratu času advokáta. Pre pochopenie podstaty veci to vlastne ani nie je potrebné či účelné. Významnejším faktom je, že touto otázkou sa zaoberal už aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Právnu logiku a východiská tohto druhého prístupu priblížime práve na prípade, ktorého riešenie nadobudlo ústavnoprávny rozmer.

Šlo o konanie začaté (v januári 2013) na návrh advokáta, ktorý vo svojej sťažnosti⁹ podanej na Ústavný súd Slovenskej republiky okrem iného poukázal „na nezákonné upravenie výšky náhrady za stratu času porušovateľa a to s poukazom na jej odôvodnenie „keďže strata času deklarovaná advokátom sa javí súdu ako neprimeraná (cesta z P. do Ž. a späť v rozsahu dvoch hodín, teda 4 polhodín a cesta z P. do T. v rozsahu troch hodín, teda 6 polhodín)“, pričom súd má za to, že „čas, ktorý možno objektívne očakávať pri ceste z P. do Ž. a späť sú 3 polhodiny a pri ceste z P. do T. a späť sú 4 polhodiny.“¹⁰ Konajúci okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia z hľadiska predmetu nášho záujmu uviedol, že „Cestu z P. do Ž. možno vykonať celkovo za tri polhodiny, ako to pripúšťa aj samotný advokát, keď uvádza, že z P. do Ž. mu cesta trvá cca 40–45 min. celkovo je to teda 80–90 min., t. j. 3 začaté polhodiny. Treba tu podotknúť, že v tomto prípade nejde o dve samostatné cesty ako tvrdí advokát, ale len o jednu cestu pozostávajúcu z cesty z miesta sídla advokáta na miesto výkonu úkonu a z cesty späť do miesta sídla advokáta.“¹¹ ako aj to, že „strata času deklarovaná advokátom sa súdu javí ako neprimeraná (cesta z P. do Ž. a späť v rozsahu 2 hodín, teda 4 polhodín a cesta z P. do T. v rozsahu 3 hodín, teda 6 polhodín). Súd má za to, že čas, ktorý možno objektívne očakávať pri ceste z P. do Ž. a späť sú 3 polhodiny a pri ceste z P. do T. a späť sú 4 polhodiny.“¹²

Argumentácia sťažujúceho sa advokáta bola založená na vyššie nami opisovanom prvom interpretačnom a aplikáčnom prístupe. Daný advokát tvrdil, že ide o „zjavnú svojvôľu pri výklade termínu – polhodiny straty času advokáta strávené na ceste mimo sídla advokáta ako polhodiny skončené, i keď vyhláška jasne a zreteľne hovorí o začatých polhodinách.“¹³ Ďalej

9 Šlo o sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 1 T/113/2011 z 26. 11. 2012 o trovách trestného konania (resp. o odmene ex offio obhajcu).

10 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 311/2013-7 z 30. 5. 2013, s. 4.

11 Tamtiež s. 9.

12 Tamtiež s. 11.

13 Tamtiež s. 4 a 12.

14 Tamtiež s. 13.

doplnil, že konajúci súd „v rozpore s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. nepriznal advokátom predloženú náhradu za stratu času, nakoľko tento cestu zo sídla advokátskej kancelárie do miesta vykonania úkonu a späť spočítal akoby táto cesta podľa tohto mala byť vykonaná bez prerušenia. S týmto však nemožno v žiadnom prípade súhlasiť, nakoľko advokát strávil na ceste zo sídla advokátskej kancelárie do miesta vykonania úkonu časový úsek podľa predloženej žiadosti, tento časový úsek bol prerušený vykonaním úkonu a až následne začal nový časový úsek – samostatný a teda aj samostatne vyčíslovaný.“¹⁴ Sumarizujú predmetnú argumentáciu sťažovateľa možno uviesť, že sťažnosť bola v tomto smere podaná z dvoch dôvodov:

- a) že konajúci súd priznával náhradu za stratu času za skončené polhodiny cesty,
- b) že konajúci súd spočítal čas trvania cesty do miesta realizácie úkonu právnej služby a čas trvania späť do jedného časového úseku, z ktorého potom určil príslušný počet začatých polhodín.

Podľa právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky je prvá vyššie uvedená námietka z ústavnoprávneho hľadiska irelevantná. Ústavný súd Slovenskej republiky totiž správne podotkol, že konajúci okresný súd taktiež vychádzal zo začatých polhodín (t. j. nie zo skončených polhodín, ako to tvrdil sťažovateľ) – avšak s tým rozdielom, že dané tri začaté polhodiny tvorili súčet času na celej ceste smerom tam a smerom späť.

15 Tamtiež s. 13.

Vo vzťahu k druhej námietke Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že o neprípustný zásah do sťažovateľových práv by mohlo ísť len vtedy, ak by výklad Vyhlášky konajúcim okresným súdom „zjavne a neodôvodnene vybočil zo štandardných interpretačných metód, ktoré sú v súdnej praxi všeobecne zastávané“.¹⁵ Následne Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že nie je v rozpore so znením § 17 ods. 1 Vyhlášky ani s jeho účelom, „ak okresný súd v tejto veci dospel k záveru, že pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, sa čas strávený na mieste výkonu úkonu právnej služby a čas strávený späť neposudzuje samostatne, teda ako dva samostatné časové úseky, ale posudzuje sa ako celkový čas, ktorý advokát strávil cestou v súvislosti s poskytnutím úkonu právnej služby mimo svojho sídla“,¹⁶ pretože „čas strávený cestou do miesta, kde sa má úkon právnej služby poskytnúť, a čas strávený cestou späť do sídla advokáta je potrebné vnímať ako ucelený časový úsek, ktorý sa viaže na poskytnutie právnej služby. V opačnom prípade by advokátovi v súvislosti s poskytnutím úkonu právnej služby mimo svojho sídla mohol byť nahradený aj časový úsek, ktorý advokát v súvislosti s poskytnutím tohto úkonu reálne nestratil.“¹⁷

16 Tamtiež s. 13.

17 Tamtiež s. 13 – 14.

18 Identifikácia oboch prístupov v jednotlivých rozhodnutiach je pomerne zložitá z dôvodu, že odôvodnenia rozhodnutí veľmi často neobsahujú jednak výslovnú informáciu o tom, či priznávaná náhrada bola určená prvým alebo druhým prístupom, a jednak ani dostatok údajov pre zistenie, ktorý prístup bol aplikovaný. Navyše, pri určitej časovej dĺžke trvania jednotlivých ciest nie je možné z výsledného počtu polhodín identifikovať, či cesty boli rátať samostatne alebo boli spájané (k tomu by bolo potrebné poznať napríklad vyúčtovanie náhrady za stratu času urobené dotknutým advokátom).

19 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 128/05 z 18. 1. 2006, s. 13 a nepriamo aj s. 15.

Keďže z verejne dostupných informačných zdrojov a ani z vlastnej advokátskej praxe nie je autorovi známe dôkladnejšie zdôvodnenie takéhoto výkladu a aplikácie § 17 ods. 1 Vyhlášky, nebudeme na tomto mieste zmieňovať menej podrobnú argumentáciu všeobecných súdov aplikujúcich druhý prístup k výpočtu náhrady za stratu času advokáta. Dodajť možno, že mnohé súdne rozhodnutia o náhradách za stratu času výslovne odkazujú na citované uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 311/2013-7 z 30. 5. 2013 a viac alebo menej rozsiahlo z neho čerpajú pre odôvodnenie vlastného rozhodnutia o trovách konania.

Čo je však z nášho hľadiska zaujímavejšie, je skutočnosť, že aj po vydaní vyššie označeného uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky prináša judikatúra rozhodnutia založené na použití prvého nami opísaného prístupu k výpočtu náhrady za stratu času. Tieto rozhodnutia síce spravidla nekonštatujú, že náhrada za stratu času patrí za cestu tam a cestu späť samostatne, ba dokonca obsahujú súčet dĺžky trvania daných ciest – no nie v minútach, ale polhodinách, pričom je ale zrejme, že cesta späť začína novou polhodinou. Rozhodnutia s aplikáciou prvého prístupu¹⁸ sú vydávané vo veciach civilných, obchodných, správnych i trestných, a to všeobecnými súdmi všetkých stupňov (inštancií). Napokon poukazujeme na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 128/05 z 18. 1. 2006, ktorým tento súd priznal okrem iného náhradu za stratu času štyroch polhodín stráveného cestou advokáta z Bratislavy do Leopoldova a späť, a to na základe vyúčtovania tejto náhrady za danú cestu pri výslovnom uvedení jej trvania „2 × 35 minút“.¹⁹ Z uvedeného je zrejme, že samotný Ústavný súd Slovenskej republiky aplikoval prvý prístup a nie prístup druhý, pretože inak by dané časy zrátal, t. j. 35 minút + 35 minút = 70 minút a náhradu za stratu času by bol býval priznal za tri polhodiny a nie polhodiny štyri.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že otázka vyčíslovania náhrady za stratu času advokáta nie je v slovenskej aplikačnej praxi stále riešená jednotne, čo predstavuje samo osebe legítimný

dôvod na jej podrobnejšie skúmanie a hľadanie takého modelu výkladu a aplikácie § 17 ods. 1 Vyhľadky, ktorý nielen nebude v rozpore s jeho obsahom a účelom (viď formulácia z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 311/2013-7 z 30. 5. 2013), ale bude s jeho obsahom a účelom v čo najväčšom súlade.

Analýza aktuálnej právnej úpravy náhrady za stratu času advokáta

S prihliadnutím na normatívnu strohosť príslušného právneho predpisu tvoriaceho základ výkladu a aplikácie inštitútu náhrady za stratu času advokáta je nemožné nevychádzať z obsahu a významu výrazu *začatá polhodina*, ktorý je obsiahnutý v § 17 ods. 1 Vyhľadky. V rámci toho je potrebné vymedziť najprv pojem *polhodina*, potom pojem *začatá (pol)hodina* a napokon osvetliť tento výraz v spojení so zostávajúcou normatívnou časťou citovaného ustanovenia Vyhľadky. Na úvod je potrebné dodať, že výraz *polhodina* (a ani *hodina*) nemá v našom právnom systéme legálnu definíciu.

Slovo *polhodina* sa javí byť na prvý dojem slovom úplne jasným, určitým a zrozumiteľným. Podľa Slovníka slovenského jazyka slovo *polhodina* znamená „časový úsek trvajúci pol hodiny, polovica hodiny, tridsať minút“.²⁰ Podľa Historického slovníka slovenského jazyka má slovo *polhodina* význam „*pol hodiny, 30 minút*“²¹ a podľa Slovníka slovenských nárečí je *polhodina* „*polovica hodiny, 30 minút*“.²² A napokon, podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka znamená *polhodina* „*30 minút*“.²³

Ako je zrejme z väčšiny citovaných slovníkových definícií, slovo *polhodina* je primárne definované ako jedna polovica hodiny. Teda pre správne pochopenie slova *polhodina* je nevyhnutné poznanie obsahu pojmu *hodina*. *Hodina*, podobne ako *minúta* a *sekunda*, je časová jednotka a jej prvá presnejšia medzinárodne akceptovaná definícia bola prijatá v roku 1889 na prvom zasadnutí Generálnej konferencie pre váhy a miery, „*keď sa začala odvodzovať od dĺžky stredného slnečného dňa ako jeho jedna dvadsaťštvrtina*“.²⁴ *Polhodina* potom nutne znamená časový úsek v dĺžke 1/48 stredného slnečného dňa. Z uvedeného vyplýva, že *hodina* a aj *polhodina* predstavujú ucelené (kompaktné) časové úseky v príslušných dĺžkach, teda v právnickom jazyku ide o tzv. *tempus continuum* – súvislý alebo neprerušovaný čas.²⁵ Tieto časové úseky hodín a polhodín môžu byť vyjadrené (v zmysle kvantifikácie) príslušnými počtami menších časových jednotiek, napríklad minút alebo sekúnd. V uvedenom kontexte slovné spojenie „*30 minút*“, ktoré používajú vyššie označené slovníky slovenského jazyka, vyjadruje časové trvanie jednej polhodiny, no nie definíciu samotnej polhodiny. Správnosť našej vyššie uvedenej úvahy potvrdzuje názor, podľa ktorého „*považujeme hodinu za časový úsek v trvaní 60 minút*“,²⁶ a to z dôvodu, že jeden časový úsek s trvaním 60 minút môže mať len jeden začiatok a len jeden koniec, čo má odraz v tom, že *hodina* znamená 60 minút súvislého a neprerušovaného plynutia času a nemôže byť zložená z dvoch alebo viacerých kratších samostatných (oddelených) časových úsekov s vlastnými začiatkami a koncami v sumárnom súčte 60 minút. Takéto vnímanie významu slova *polhodina* (resp. *hodina* a od nich odvodených prídavných mien vrátane slova *poldruháhodinový*) ako uceleného, kompaktného a neprerušovaného časového úseku je úplne prirodzené aj v bežnom hovorovom jazyku. Ukážkovými príkladmi sú recepty na prípravu rôznych pokrmov (kde slovné spojenia pečieme *polhodinu* pri teplote 150 °C a potom ďalšiu štvrtinu *hodinu* pri teplote 180 °C vyjadrujú úplne nepochybne samostatné časové intervaly plynúce bez prerušenia) alebo informácie o trase značeného turistického chodníka na turistických značkách (kde údaj *dve hodiny* znamená evidentne časový úsek pre neprerušovanú turistickú chôdzu, t. j. chôdzu bez prestávok na občerstvenie, oddych, kochanie sa výhľadmi a pod., ktorých trvanie je vysoko subjektívne).²⁷ Naopak, ak je zrejme, že príslušný časový interval bude prerušovaný, nepoužíva sa pre jeho označenie slovo *hodina*, čo je známe napr. v oblasti športu: futbalový *polčas* tak netrvá trištvrtinu *hodinu*, ale 45 minút a *polčas* v hádzanej nemá *polhodinu*, ale 30 minút. ■

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

- 20 PECIAR, Š. et al.: Slovník slovenského jazyka. III. P – R. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1963, [online], 2024, [cit. 28. 3. 2024].
Dostupné na internete: <https://slovník.juls.savba.sk/?w=pol-hodina&s=exact- &c=6942&cs=&d=peciar#>
- 21 MAJTÁN, M. et al.: Historický slovník slovenského jazyka. IV. zv. P (poihrať sa – pytlovať) 2. vyd. Bratislava : VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 2009, s. 46.
- 22 RIPKA, I. et al.: Slovník slovenských nárečí. II. L – P (povzchádzať). Bratislava : VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 2006, [online], 2024, [cit. 28. 3. 2024].
Dostupné na internete: <https://slovník.juls.savba.sk/?w=polhodina&s=exact- &c=m9b3&cs=&d=ssn#>>
- 23 KAČALA, J., PISÁRČIKOVÁ, M., POVAŽAJ, M.: Krátky slovník slovenského jazyka. 4. doplnené a upravené vyd. Bratislava : VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 2003, s. 508.
- 24 PROCIKOVÁ, A. et al.: Encyclopaedia Beliana. Slovenská všeobecná encyklopédia. Šiesty zväzok. His – Im. Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010, s. 72.
- 25 REBRO, K.: Latinské právnické výrazy a výroky. Bratislava : IURA EDITION, 1995, s. 275.
- 26 ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. 2. vydanie. Praha : Nakladateľství C. H. Beck, 2022, s. 469.
- 27 Obdobne to platí napr. pre dvojhodinové či štvorhodinové skipasy, hodinové či poldruháhodinové cestovné lístky v mestskej hromadnej alebo regionálnej integrovanej doprave.

RESUMÉ

Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta (1. časť)

Náhrada za stratu času je bežným inštitútom pri výkone viacerých povolání vrátane advokátskeho. Jej suma v prípade advokátov závisí od dvoch premenných, a to jednak od právnom poriadkom Slovenskej republiky stanovenej výšky príslušného výpočtového základu, a jednak od trvania času stráveného advokátom cestovaním z miesta A do miesta B a späť, ktorý čas sa počíta v začatých polhodinách. V slovenskej aplikáčnej praxi nie je problematika určovania výšky náhrady za stratu času advokáta vyriešená jednotne, čo článok predstavuje na konkrétnych príkladoch z rozhodovacej činnosti slovenských súdov. Podľa aktuálnej právnej úpravy je ústredným pojem „začatá polhodina“, ktorého rozbor s ďalšou analýzou skúmanej témy prinesie pokračovanie tohto článku.

SUMMARY

Calculating a Lawyer's Time Loss Compensation (Part 1)

Time loss compensation is a common concept in the practice of several professions including the legal profession. The amount thereof in the case of lawyers depends on two variables, namely on the amount of the respective calculation base determined by legal rules applicable in the Slovak Republic, and also on the time spent by a lawyer travelling from A to B and back, which is calculated in half-hours. In the Slovak application practice, there is no single legal model governing the calculation of a lawyer's time loss compensation, which the article deals with by giving specific examples from the decision-making practice of Slovak courts. As laid down in applicable legal rules, the central term is the concept of "time split into half-hours" or "every half hour", the analysis of which – with further analysis of the topic under review – will be presented in a follow-up article.

ZUSAMMENFASSUNG

Festlegung des Entschädigungsbetrags für Zeitverlust des Rechtsanwaltes (1. Teil)

Die Entschädigung für Zeitverlust ist ein gewöhnliches Instrument bei der Ausübung mehrerer Berufe einschließlich des Rechtsanwaltsberufes. Bei Rechtsanwälten hängt deren Betrag von zwei veränderlichen Größen ab, einerseits von der durch die Rechtsordnung der Slowakischen Republik festgehaltenen Höhe der betreffenden Berechnungsgrundlage, andererseits vom Zeitaufwand des Rechtsanwaltes bei der Fahrt vom Ort A zum Ort B und zurück, die Zeit in begonnenen Halbstunden gerechnet wird. In der slowakischen Anwendungspraxis wird die Problematik der Bestimmung der Höhe des Ersatzes für Zeitverlust des Rechtsanwaltes nicht einheitlich behandelt, was im Artikel an konkreten Beispielen von der Entscheidungspraxis der slowakischen Gerichte dargelegt ist. Nach der aktuellen Rechtsregelung gilt als grundlegend der Begriff „die begonnene Halbstunde“, dessen Auswertung mit einer weiteren Analyse der geprüften Problematik in der Fortsetzung dieses Artikels veröffentlicht wird.